Meerjarenbeleidsplan HCL 2028 - 2031

Meerjarenbeleidsplan HCL 2028 - 2031

Sint Pieterstraat 7
6211JM Maastricht
+31(0)43 328 55 00
info@hclimburg.nl / www.historischcentrumlimburg.nl

Meerjarenbeleidsplan Historisch Centrum Limburg 2028–2031
"Sterk in de toekomst van het verleden"

Inleiding

Het jaar 2028 markeert het begin van een nieuwe beleidsperiode voor het Historisch Centrum Limburg (HCL). Deze periode valt samen met belangrijke bestuurlijke, wettelijke en organisatorische veranderingen die bepalend zijn voor de koers van de organisatie.
Per 1 januari 2026 zijn elf nieuwe gemeenten en het Waterschap Limburg toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling. Daarmee is het HCL verantwoordelijk geworden voor de bewaring en beschikbaarstelling van overgebrachte archieven van nagenoeg alle Zuid-Limburgse gemeenten, het Waterschap Limburg, de Provincie Limburg en Limburgse rijksinstellingen. Tegelijkertijd is per 1 januari 2027 het Rijk uit de regeling getreden.
Daarnaast is vanaf 2027 de nieuwe Archiefwet in werking getreden. Deze moderniseert de wettelijke kaders van archief- en informatiebeheer en legt meer nadruk op digitalisering, duurzaamheid, transparantie en ketenverantwoordelijkheid binnen de informatiehuishouding van overheden.
Deze ontwikkelingen vragen om een toekomstbestendige koers voor de periode 2028–2031. Dit meerjarenbeleidsplan schetst die koers op strategisch niveau. De hoofdlijnen worden jaarlijks geconcretiseerd in ondernemings- en afdelingsplannen, zodat het HCL wendbaar kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen, beschikbare middelen en veranderende wet- en regelgeving.

Het voorliggende meerjarenbeleidsplan is in alle zorgvuldigheid en met input van alle deelnemers, het werkveld en de HCL-medewerkers zelf tot stand gekomen. Daarbij heeft de vertaalslag van de ontwikkelingen binnen het werkveld van archief- en informatiebeheer naar de toekomstige positionering en inrichting van de organisatie een belangrijke rol gespeeld. Voor dit proces is de benodigde tijd genomen.
Na het doorlopen van de zienswijzeprocedure bij alle deelnemers en de uiteindelijke vaststelling door het Algemeen Bestuur wordt het meerjarenbeleidsplan – plus de daaraan gerelateerde meerjarenbegroting – naar de raden van de gemeenten en het algemeen bestuur van het Waterschap gezonden. Omdat dit conform artikel 28.6 van de GR HCL tenminste 13 maanden voorafgaand aan de periode waarop deze stukken betrekking hebben dient te gebeuren, heeft het meerjarenbeleidsplan betrekking op de periode 2028-2031.

Bij het opstellen van dit meerjarenbeleid zijn verschillende externe trends en interne ontwikkelingen betrokken. Zo zet het coalitieakkoord "Aan de slag" sterk in op digitalisering van de overheid. Daarnaast spelen binnen het werkveld van archief- en informatiebeheer de volgende ontwikkelingen een belangrijke rol:

- verdere professionalisering van organisaties en vakgebieden binnen archief- en informatiebeheer;
- toenemende digitalisering van informatie en informatiemanagement;
- groei van digitale archieven, datamanagement en AI-toepassingen;
- toenemende aandacht voor informatieveiligheid, digitale weerbaarheid en duurzame toegankelijkheid;
- een groeiende nadruk op procesgericht werken en robuuste bedrijfsvoering;
- een verschuiving van archiefdiensten richting expert-, advies- en regierol binnen de informatieketen;
- veranderende vormen van archiefgebruik, waarbij digitale dienstverlening en semi-zakelijke informatievragen toenemen.

Voor de totstandkoming van dit meerjarenbeleid zijn eerst strategische contouren opgesteld die ambtelijk en bestuurlijk zijn besproken. Vervolgens zijn deze contouren verrijkt met input uit klankbordsessies met bestuurders, ambtenaren, externe stakeholders en medewerkers van het HCL.
De algemene opbrengst van deze gesprekken is dat er breed draagvlak bestaat voor de ingezette koers van het HCL. De nadruk op de wettelijke archieftaak, een robuuste bedrijfsvoering, verdere professionalisering van digitaal archiefbeheer, samenwerking binnen de informatieketen en toekomstgerichte dienstverlening wordt breed

onderschreven. Tegelijkertijd is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor heldere rolafbakening, uitvoerbaarheid, fasering van digitale ontwikkelingen en duidelijke communicatie richting deelnemers en partners.

Digitale en analoge archieven vormen de basis van onze organisatie. Het HCL ontwikkelt zich de komende jaren verder tot een toekomstbestendige archiefpartner die het maatschappelijk geheugen van Limburg veiligstelt en informatie duurzaam beheert en beschikbaar maakt voor overheid en samenleving.
Daarbij geldt als uitgangspunt dat het HCL zich primair richt op de wettelijke kerntaken:

- duurzaam bewaren;
- beheren;
- toegankelijk maken;
- beschikbaar stellen van archieven en informatie.

Vanuit die wettelijke basis ontwikkelt het HCL zich verder als samenwerkende kennispartner op het gebied van duurzaam en digitaal archiefbeheer.

De strategische koers van het HCL is opgebouwd rond vijf samenhangende pijlers:

1. Robuuste organisatie
2. Digitale dienstverlening
3. Toonaangevend toezicht & advies
4. Open toegankelijkheid
5. Verbindende samenwerking

Deze pijlers geven richting aan de ontwikkeling die het HCL nodig heeft om te functioneren als een moderne, betrouwbare en toekomstbestendige archieforganisatie voor Limburg.

Missie, visie en kernwaarden

Missie

HCL bewaart en verbindt het Limburgse geheugen en is een deskundige, betrouwbare partner in archiefbeheer, die informatie van gisteren en vandaag duurzaam beschikbaar maakt voor de samenleving van morgen.

Visie 2031

In 2031 staat HCL bekend als een toonaangevende en digitaal georiënteerde archiefdienst die Limburgse overheidsarchieven en collecties duurzaam bewaakt en toegankelijk houdt, laagdrempelig beschikbaar maakt en betekenis geeft voor overheid, democratie en samenleving.

Het HCL ondersteunt en adviseert aangesloten overheidsorganisaties vanaf het moment dat informatie ontstaat en houdt toezicht op zorgvuldig en transparant informatiebeheer. Door vakmanschap, digitalisering en ontsluiting, en samenwerking blijven archieven vindbaar en bruikbaar voor bewijsvoering, publieke verantwoording, rechtszekerheid en historische kennis.

In een samenleving waarin digitalisering en AI een steeds grotere rol spelen, groeit het belang van betrouwbare, authentieke en duurzame informatie. Het HCL draagt vanuit zijn wettelijke taak bij aan het beheren, bewaken en beschikbaar stellen van die informatie als onderdeel van het maatschappelijk geheugen van Limburg.

Hoewel het HCL organisatorisch is ontstaan vanuit Zuid-Limburg, richt de organisatie zich inhoudelijk op de Limburgse informatiebewaring als geheel. Dit gebeurt door samenwerking met partners in de gehele provincie en –

waar passend – door uitbreiding van dienstverlening, samenwerking of deelname van nieuwe partners uit Midden- en Noord-Limburg.
Het HCL ontwikkelt zich daarbij nadrukkelijk als samenwerkende kennispartner binnen de informatie- en erfgoedketen. Niet vanuit het overnemen van taken van partners, maar vanuit het versterken van samenwerking, kennisdeling, ondersteuning en gezamenlijke ontwikkeling vanuit de eigen toegevoegde waarde van het HCL.
Zo verbindt het HCL verleden, heden en toekomst en draagt het bij aan democratie, vertrouwen en kennis van de Limburgse samenleving

Kernwaarden

Binnen onze teams worden onderstaande waarden aangevuld met betrokkenheid, waardering en eigenaarschap, die essentieel zijn voor een gezonde en professionele organisatiecultuur.

Betrouwbaar

Professioneel, integer en kwalitatief hoogwaardig.

Samenwerkend

In verbinding met partners, deelnemers, onderzoekers en samenleving.

Lerend

Continu ontwikkelend, met ruimte voor reflectie, innovatie en experiment.

Positief

Respectvol, oplossingsgericht en met werkplezier.

Profiel van het HCL

Het Historisch Centrum Limburg is een toekomstgerichte archief- en informatiebeheerorganisatie voor aangesloten overheden in Limburg en vervult een belangrijke rol in het beheer van het Limburgse archief- en informatie-erfgoed.
Door de toetreding van nieuwe deelnemers is het HCL uitgegroeid tot een organisatie met een brede regionale verantwoordelijkheid voor zowel analoge als digitale archieven.
Het HCL vervult wettelijke taken op grond van de Archiefwet en ondersteunt aangesloten overheden bij hun informatiehuishouding door middel van toezicht, advies en dienstverlening. Daarbij ontwikkelt de organisatie zich steeds verder richting digitaal beheer, digitale archivering en digitale beschikbaarstelling van informatie.
Het HCL beschikt over twee locaties in Maastricht en Heerlen en werkt aan een toekomstgerichte dienstverlening waarin fysieke en digitale dienstverlening steeds meer samenkomen. De ontwikkeling richting een "Studiezaal 2.0" speelt hierin een belangrijke rol: een eigentijdse dienstverleningsomgeving waarin archieven, digitale informatievoorziening, dienstverlening en samenwerking met partners samenkomen.
Daarnaast positioneert het HCL zich als samenwerkende kennispartner voor duurzaam en digitaal archiefbeheer in Limburg. Daarbij wordt actief samengewerkt met partners binnen en buiten de archiefsector, zowel regionaal als landelijk.

Uitgangspunten en lessen uit de vorige beleidsperiode

De voorgaande beleidsperiode stond in het teken van het op orde brengen van de basis, schaalvergroting, digitalisering en voorbereiding op nieuwe wet- en regelgeving. Hieruit zijn belangrijke lessen getrokken die richting geven aan de nieuwe beleidsperiode.
Schaalvergroting, digitalisering en nieuwe wettelijke taken versterken elkaar en vragen gezamenlijk om verdere professionalisering van de organisatie. De groei van de organisatie en het aantal deelnemers maakt een robuuste en procesgerichte bedrijfsvoering noodzakelijk.
Tegelijkertijd zorgt de digitalisering van informatie voor complexere archief- en informatievraagstukken, waardoor archiefprocessen, systemen, metadata, datamanagement en digitale duurzaamheid structureel moeten worden doorontwikkeld. Ook de inzet van AI en de groeiende afhankelijkheid van digitale systemen vergroten het belang van betrouwbare en duurzame informatie.

Deze ontwikkelingen vergroten bovendien het belang van toezicht, advisering en samenwerking binnen de informatieketen. Overheden hebben steeds meer behoefte aan deskundige begeleiding bij het inrichten van hun informatiehuishouding. Daarbij groeit ook de behoefte aan gezamenlijke ontwikkeling, kennisdeling en ondersteuning richting systemen, processen en leveranciers.

Uit de klankbordsessies kwam daarnaast nadrukkelijk naar voren dat:

- uitvoerbaarheid en realistische fasering essentieel zijn;
- digitale ontwikkeling vraagt om duidelijke governance en gezamenlijke verantwoordelijkheid;
- rolafbakening tussen toezicht, advies en uitvoering helder moet blijven;
- samenwerking moet versterken zonder taken van deelnemers over te nemen;
- doelgroepgericht werken en maatschappelijke relevantie belangrijker worden.

Samengevat zijn de belangrijkste lessen:

- digitalisering vraagt om structurele professionalisering van archiefprocessen, systemen, metadata en datamanagement;
- het e-depot en digitaal archiefbeheer vormen een strategische kernopgave;
- toezicht en advisering worden belangrijker naarmate informatie digitaler en complexer wordt;
- schaalvergroting vereist een robuuste en procesgerichte bedrijfsvoering;
- samenwerking en kennisdeling zijn cruciaal voor kwaliteit, innovatie en uitvoerbaarheid;
- digitale toegankelijkheid en dienstverlening moeten aansluiten op feitelijk gebruik en maatschappelijke behoefte;
- innovatie vraagt bestuurlijke ruimte om te leren, experimenteren en bij te sturen.

Deze lessen vormen het fundament onder de strategische keuzes voor de periode 2028–2031.

Strategische koers 2028–2031: vijf pijlers

Pijler 1 – Robuuste organisatie

Het HCL investeert in een professionele, wendbare en financieel gezonde organisatie met een solide bedrijfsvoering, duidelijke processen en goede sturing. Een robuuste organisatie vormt de basis voor het uitvoeren van wettelijke taken en hoogwaardige dienstverlening.
De komende jaren ligt de nadruk op procesgericht werken (procesmanagement en datagedreven werken), kwaliteitsborging, planning & control, strategische personeelsplanning en duurzame inzetbaarheid. Daarbij is aandacht voor beheersbare werkdruk, digitale weerbaarheid en verdere professionalisering van leiderschap en samenwerking.

Doelen 2028–2031:

- doorontwikkeling van de bestuurlijke cyclus en daarvan afgeleide P&C producten;
- versterking van AO/IC, planning & control en managementinformatie;
- verdere ontwikkeling van procesgericht werken;
- integrale strategische personeelsplanning (SPP);
- investeren in duurzame inzetbaarheid, opleiding en ontwikkeling;
- versterking van informatieveiligheid, weerbaarheid en BIO-compliance;
- verdere ontwikkeling van een lerende organisatiecultuur;
- professionalisering van leiderschap, samenwerking en eigenaarschap.

Pijler 2 – Digitale dienstverlening

Digitale archieven en digitale toegankelijkheid vormen een steeds belangrijker onderdeel van archiefbeheer. Het HCL zet daarom sterk in op digitale dienstverlening en innovatie, in aansluiting op de ontwikkeling van de digitale overheid.
Uitgangspunt is: digitaal tenzij. Nieuwe ontwikkelingen in dienstverlening worden primair digitaal vormgegeven. Het e-depot vormt daarbij een strategische kernvoorziening voor de aangesloten deelnemers. De doorontwikkeling hiervan gebeurt zorgvuldig, gefaseerd en in nauwe samenwerking met deelnemers en leveranciers. Daarbij is nadrukkelijk aandacht voor uitvoerbaarheid, investeringsperspectief en verschillen in ontwikkelniveau tussen deelnemers.
Daarnaast ontwikkelt het HCL zich richting een toekomstgerichte "Studiezaal 2.0", waarin fysieke en digitale dienstverlening samenkomen en waarin dienstverlening, toegankelijkheid en gebruiksgemak centraal staan.

Doelen 2028–2031:

- volledige inzet van e-depotdiensten voor alle deelnemers;
- ontwikkeling van een realistische roadmap voor e-depot en digitaal archiefbeheer;
- harmonisatie van systemen, metadata en datamodellen;
- innovatie in digitaal archiefbeheer, digitale duurzaamheid en datagestuurd werken;
- verkenning en verantwoorde inzet van AI binnen archief- en informatieprocessen;
- doorontwikkeling van digitale dienstverlening voor onderzoekers en overheden;
- verdere ontwikkeling van Studiezaal 2.0;
- verbetering van digitale toegankelijkheid, vindbaarheid en gebruiksgemak.

Pijler 3 – Toonaangevend toezicht & advies

Het HCL ontwikkelt zich verder als deskundige en onafhankelijke partner voor toezicht, advies en ondersteuning bij informatiebeheer.

De rol van archiefdiensten verschuift steeds meer van uitvoerende archiefbeheerder naar expert, toezichthouder en strategisch adviseur binnen de informatieketen. Het HCL wil hierin een toonaangevende rol vervullen binnen Limburg.

Daarbij kiest het HCL voor een benadering waarin toezicht risicogestuurd, proportioneel en zoveel mogelijk ondersteunend wordt ingericht. Toezicht moet relevante stuurinformatie opleveren en aansluiten op verschillen tussen organisaties en kritische bedrijfsprocessen.

Heldere rolafbakening tussen toezicht, advies en uitvoering blijft daarbij essentieel.

Doelen 2028–2031:

- uitvoering van een volledige en uniforme toezichtcyclus;
- doorontwikkeling van risicogestuurd toezicht;
- actieve begeleiding bij de verdere implementatie van de nieuwe Archiefwet;
- advisering als businesspartner richting systemen en processen;
- structurele kennisdeling en ondersteuning voor deelnemers;
- verdere ontwikkeling van expertise op het gebied van digitaal informatiebeheer;
- afstemming met interbestuurlijk toezicht (IBT);
- verdere ontwikkeling van standaarden, handreikingen en gezamenlijke werkwijzen.

Pijler 4 – Open toegankelijkheid

Het HCL maakt archieven en collecties duurzaam, betrouwbaar en gebruiksvriendelijk beschikbaar voor overheden, onderzoekers en samenleving.
Onderzoekers omvatten zowel professionele als particuliere gebruikers van archieven. Daarbij houdt het HCL rekening met veranderende vormen van gebruik, waarbij digitale dienstverlening, semi-zakelijke informatievragen en online toegankelijkheid steeds belangrijker worden.
Het HCL kiest voor toegankelijke, gebruiksvriendelijke en toekomstgerichte dienstverlening, gebaseerd op feitelijk gebruik en maatschappelijke behoefte.
Daarnaast blijft het HCL vanuit de wettelijke taak bijdragen aan de bredere erfgoedketen door archieven beschikbaar te stellen, partners te ondersteunen en samenwerking mogelijk te maken.

Doelen 2028–2031:

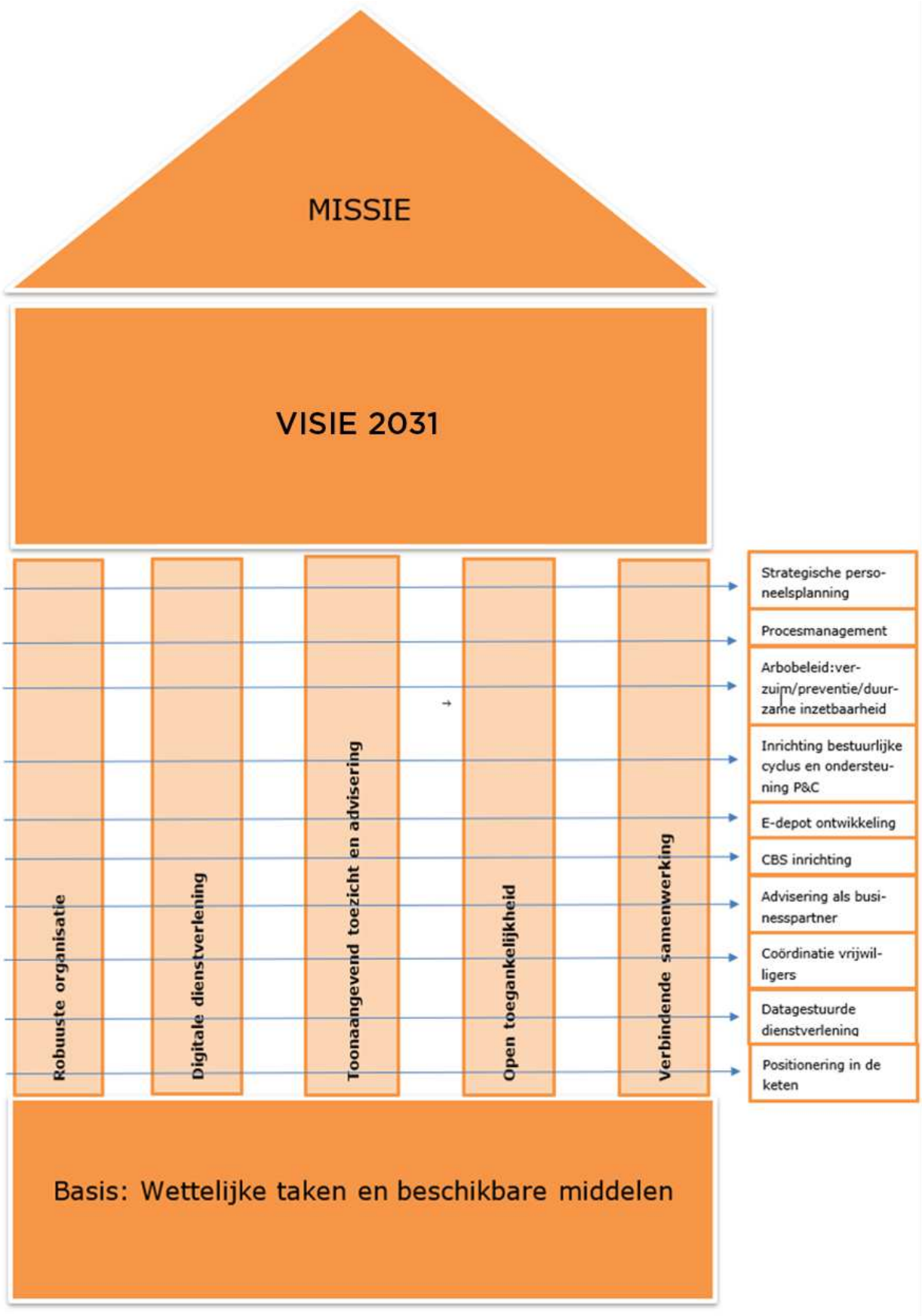
- verbetering van digitale en fysieke toegankelijkheid van archieven;
- verdere ontwikkeling van doelgroepgerichte dienstverlening;
- aanpak van achterstanden in materiële verzorging en conservering;
- transitie naar een nieuw collectiebeheersysteem (CBS);
- gebruiksvriendelijke ontsluiting van archieven voor onderzoekers en overheden;
- versterking van online dienstverlening;
- vergroten van zichtbaarheid en communicatie over maatschappelijke meerwaarde;
- verdere ontwikkeling van samenwerking rondom erfgoedtoegang en publieksbereik.

Pijler 5 – Verbindende samenwerking

Het HCL werkt actief samen binnen de archief-, informatie- en erfgoedketen. De keten loopt van de vorming van informatie bij overheidsorganisaties tot en met het gebruik van archieven door onderzoekers en samenleving.
De wettelijke taak van het HCL ligt primair bij het duurzaam bewaren, beheren en beschikbaar stellen van archieven. Vanuit die rol stelt het HCL informatie beschikbaar voor andere partijen in de keten en werkt het samen met zowel archiefvormende als archiefgebruikende partners.
Het HCL positioneert zich daarbij als samenwerkende partner: verbindend, faciliterend en ondersteunend, zonder verantwoordelijkheden van partners over te nemen.
Samenwerking biedt meerwaarde op het gebied van kennisdeling, innovatie, arbeidsmarktontwikkeling, digitale weerbaarheid, publieksbereik en gezamenlijke ontwikkeling van voorzieningen en standaarden.

Doelen 2028–2031:

- intensivering van samenwerking met partners binnen de informatie- en erfgoedketen;
- heldere positionering binnen regionale en landelijke netwerken;
- gezamenlijke ontwikkeling rond opleiding en kennisdeling;
- vergroten van zichtbaarheid en communicatie;
- verstevigen van de inzet van vrijwilligers;
- gezamenlijke projecten op het gebied van digitalisering, toegankelijkheid en innovatie;
- verdere ontwikkeling van Limburgbrede samenwerking.

MISSIE
VISIE 2031
Robuuste organisatie
Digitale dienstverlening
Toonaangevend toezicht en advisering
Open toegankelijkheid
Verbindende samenwerking
Strategische personeelsplanning
Procesmanagement
Arbobeleid:verzuim/preventie/duurzame inzetbaarheid
Inrichting bestuurlijke cyclus en ondersteuning P&C
E-depot ontwikkeling
CBS inrichting
Advisering als businesspartner
Coördinatie vrijwilligers
Datagestuurde dienstverlening
Positionering in de keten
Basis: Wettelijke taken en beschikbare middelen

Financieel kader

De strategische doelen worden gekoppeld aan een meerjarig financieel kader. Daarbij staat de borging van wettelijke taken centraal, met ruimte voor noodzakelijke investeringen in:

- digitalisering en e-depotontwikkeling;
- toezicht en advisering;
- informatieveiligheid en digitale weerbaarheid;
- bedrijfsvoering en organisatieontwikkeling;
- samenwerking en kennisdeling.

Bij nieuwe ontwikkelingen geldt als uitgangspunt dat uitvoerbaarheid en beheersbaarheid leidend zijn. Innovatie vraagt ruimte om te ontwikkelen, te leren en waar nodig bij te sturen.
De jaarlijkse concretisering vindt plaats in samenhang met de begroting. Jaarplannen, afdelingsplannen en projecten worden gekoppeld aan beschikbare middelen, prioriteiten en bestuurlijke keuzes.

Conclusie

Met dit meerjarenbeleidsplan kiest het Historisch Centrum Limburg voor een toekomstgerichte koers voor de periode 2028–2031.
De focus ligt op:

- versterking van de organisatie;
- verdere professionalisering van digitaal archiefbeheer;
- hoogwaardige advisering en toezicht;
- toekomstgerichte digitale dienstverlening;
- open toegankelijkheid van archieven;
- samenwerking binnen de informatie- en erfgoedketen.

Het HCL gelooft nadrukkelijk in archivering als vak en als specialisme. Vanuit die overtuiging ontwikkelen wij ons verder als deskundige, betrouwbare en samenwerkende kennispartner op het gebied van duurzaam en digitaal archiefbeheer.
Zo blijft het HCL ook richting 2031 een stabiele, toekomstgerichte en maatschappelijk relevante archiefinstelling: stevig in de wettelijke taak, toekomstgericht in digitaal archiefbeheer, samenwerkend binnen de informatieketen en verbindend binnen het Limburgbrede erfgoed- en informatielandschap.
Sterk in de toekomst van het verleden.

